

Reumatikervardag i Lettland

Ella Jansone är drivkraften i reumatikerföreningen i byn Liepa, i norra Lettland. Där lider var femte invånare av reumatism.

Hon har ont i sin kropp och i sina händer. Men ändå anser Ella Jansone att hon är friskare än många andra.

I en liknande byggnad som hon själv bor i ligger Reumatikerföreningens lokal. I Trappuppgången bor katter och urinlukten är stark.

– Jag har ett ansvar mot de som är sjukare än vad jag är.

Hon har varma ögon och när hon visar runt i de olika lokalerna i de olika byggnaderna är hon mäkta stolt över verksamheten som bedrivs i Liepa.

I ett slitet hyreshus, där katterna bor i trappuppgången, anordnas sykvällar två gånger i veckan i en liten lägenhet.

– Allt som vi syr här säljer vi. De som kommer hit är för sjuka för att kunna ha något annat jobb, så vinsten från det vi säljer är deras enda inkomst.

Ella Jansone visar upp klänningar och byxor, barnskor och dukar, allt ska säljas så att de 40 personer som kommer hit ska överleva sin vardag. Ella Jansone visar också upp specialsydd kläder, som föreningen syr till de handikappade i byn.

– Vi får ingen hjälp från regeringen, och det vår kommun kan göra för oss är att ge oss lokaler till reducerade kostnader, säger Ella Jansone.

Svenskt samarbete

I en annan lokal ligger papper från Svenska Reumatikerförbundet framme. Det är svenskarna som har upplyst och informerat Ella Jansone och alla andra i Lettland om reumatism.

– Vi får mycket stöd från Sverige, jag vet inte hur vi skulle klara oss utan deras hjälp.

Föreningen i Liepa har regelbunden kontakt med reumatikerförbundet i Trollhättan, som bland annat har anordnat kurser och seminarium om reumatism i Liepa. Det var också genom förbundet i Trollhättan som Ella Jansone gick kurser om ledarskap och om hur hon ska organisera verksamheten i sin by.

– Det kom hit folk från ABF i Trollhättan och hade kurser. Vi har också fått massor med informationsblad på svenska från reumatikerförbundet i Sverige, som vi har översatt till lettiska. Nu sprider vi dem här, för att sprida kunskapen om reumatism.

Föreningen har funnits sedan 1998 i Liepa. En stor del av Ella Jansones

tid går ut på att just informera om reumatism.

– Var tionde invånare i Lettland lider av reumatism, men många har det utan att veta om det. Så vi försöker hitta dessa, för att registrera dem och för att kunna hjälpa dem, säger Ella Jansone.

Bara i den lilla byn Liepa, som totalt har 3 000 invånare, finns hittills 67 vuxna och 32 barn registrerade i föreningen.

Att så många är sjuka i reumatism i Lettland förklarar Ella Jansone med ett ord. Levnadsvillkoren.

Hårda arbeten

– Vi har hårda arbeten och fuktiga dragiga hus. Här i Liepa tror jag tegelbruksfabriken har gett många reumatism. Arbetsmiljön där är väldigt ohälsosam, menar Ella Jansone.

Föreningens existens beror främst på de många volontärer som engagerar sig i verksamheten. En av dem är sjuksyster på en skola i Liepa. I hennes

**I byn Liepa i norra Lettland är Ella Jansone eldsjålen i reumatikerföreningen.
– Var femte invånare i min by har reumatism. Så länge jag är tillräckligt frisk själv så måste jag hjälpa andra, säger Ella Jansone.**

rum på skolan finns inte bara den vanliga utrustningen, utan även stora bollar och andra hjäl medel finns där.

– Liena Juskova ger både barn och vuxna med reumatism behandlingar här, berättar Ella Jansone.

I ett tredje hus, i ännu en trappuppgång där katturindoften är stark, ligger själva föreningslokalen. Den består av två rum och kök, varav det ena rummet liknar ett gym.

– Hit kan våra medlemmar komma för att träna. Allaredskap har vi fått från sponsorer som vill hjälpa oss.

Där står även en massagebänk och återigen är det sjuksystemen Liena Juskova som ger behandlingar. Hon själv har inte reumatism, men känner att hon vill hjälpa de många sjuka i hennes by.

Volontärer och sponsorer är ekrarna

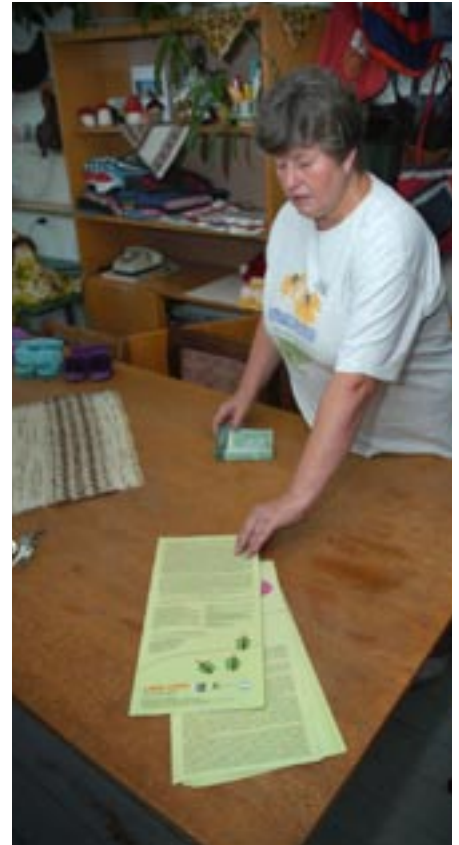
i reumatikerföreningens snurrande hjul. Inte ens Ella Jansone är anställd vid föreningen. Hennes inkomstbringande jobb är som "barnuppfostrare" vid ett skol- och behandlingshem för barn från svåra familjeförhållanden. Det är ett internat, där hon sover över när hon har sitt skift.

Svaret på hur hon finner tid och energi till att engagera sig så mycket i reumatikerföreningen finns i hennes varma ögon. Hon bara måste, svarar hon.

– Jag har en känsla av att jag måste göra det här.

Jag är bara glad att jag är så frisk att jag kan hjälpa de som är sjukare än vad jag är, säger Ella Jansone.

Text i foto Caroline Ryberg

Ella Jansone visar papper om verksamheten, i det rum där hon anordnar sykvällar för de som är sjuka för att kunna arbeta. Här ses kläder och annat som sedan säljs.

FAKTA: I Lettland finns 2,5 miljoner invånare. 10 procent har reumatism. The Latvian rheumatics association arbetar mycket för att få regeringen att ta ansvar över de sjuka och handikappade i Lettland. I dag finns vare sig arbetsplatsanpassning, så att de sjuka kan fortsätta att arbeta, eller ett socialt skydd eller omvårdnad.